

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра біології та екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри біології та екології

 Наталія КАЗАНІШЕНА

“29” серпня 2023 року

ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ (2 семестр)

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

мова навчання українська

2023-2024 н.р.

Розробники програми: Наталія КАЗАНШЕНА – канд.пед.наук, доцент кафедри біології та екології

Ухвалено на засіданні кафедри біології та екології

Протокол № 2 від «29» серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми _____ Інна ГРИГОРЧУК

ВСТУП

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти є невід'ємною частиною процесу фахової підготовки студентів у закладі вищої освіти. Актуальність впровадження виробничих практик в освітній процес ЗВО визначає принцип єдності теорії та практики, який передбачає організацію цілеспрямованого застосування теоретичних знань у практичній діяльності, оптимальне поєднання теоретичного навчання із практикою.

Залучення здобувачів ВО до практичної діяльності забезпечує високу якість засвоєння теоретичних знань, формування практичних умінь і навичок, розвиток творчих здібностей та професійного інтересу до практичної діяльності. Під час проходження практики відбувається процес самовдосконалення особистості майбутнього вчителя біології та основ здоров'я.

Навчальним планом передбачено організацію виробничої педагогічної практики в закладах освіти у 2 семестрі. Тривалість практики – шість тижнів. Студенти проходять практику у закладах загальної середньої освіти. **Базами для проходження виробничої педагогічної практики в закладах освіти** обирають ЗЗСО м. Кам'янець-Подільського та України із високим науково-методичним рівнем забезпечення освітнього процесу, сучасною матеріально-технічною базою та висококваліфікованими вчителями біології та основ здоров'я.

Передумовою ефективності педагогічної практики є її організованість, наукова обґрунтованість змісту, чіткість визначення завдань, які мають виконати студенти, та їх відповідність можливостям, рівню підготовки студентів та термінам практики.

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) – завершальний етап їхньої підготовки до професійної діяльності у закладі загальної середньої освіти. Вона базується на теоретичних знаннях з методики навчання біології та фахових дисциплін. Практика проходить після вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання біології та основ здоров'я в закладах освіти», тому студенти випробовують ефективність та дієвість засвоєних на практичних заняттях методів, прийомів, засобів навчання учнів, вивчають успішність учнів, планують та організують виховні заходи з біології, оцінюють ефективність їх впливу на учнів, а також оцінюють власні професійні знання та вміння, готовність працювати у ЗЗСО.

Програма та терміни проведення практики визначаються навчальним та робочим планом. Організація педагогічної практики розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», навчальних планів підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція) з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ ім. Івана Огієнка (нова редакція), Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (№2736 від 23 грудня 2020 р.) та інших нормативних актів у галузі освіти.

1. ОBOB'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Обов'язки факультетського керівника та методиста з практики:

- ✓ на основі навчального плану спеціальності складає графік проведення практики;
- ✓ налагоджує зв'язок із базовими установами, де студенти мають проходити педагогічну практику;

- ✓ розподіляє студентів по базовим установам для проходження практики, забезпечуючи рівномірний розподіл практикантів відповідно до можливостей навчальних закладів, та готує наказ щодо проходження педагогічної практики студентами спеціальності;
- ✓ організовує настановну конференцію, залучає до її проведення студентів, які будуть проходити педагогічну практику, та їхніх керівників-методистів;
- ✓ ознайомлює майбутніх практикантів із завданнями, правилами, обов'язками їх на період педагогічної практики;
- ✓ координує та контролює роботу групових керівників, керівників практики (викладачів-методистів), адміністрації та вчителів навчальних закладів;
- ✓ контролює хід практики та усуває недоліки в разі їх виникнення;
- ✓ при потребі проводить консультації, навчально-методичні конференції;
- ✓ вибірково відвідує уроки та інші заходи, що проводять студенти;
- ✓ організовує здачу студентами та перевірку керівниками-методистами звітної документації з практики;
- ✓ організовує підсумкову звітну конференцію за результатами педагогічної практики;
- ✓ організовує виставку за результатами педагогічної практики студентів;
- ✓ готує загальнофакультетський звіт про результати проведення педагогічної практики та представляє його на раді природничо-економічного факультету;
- ✓ вносить пропозиції та побажання щодо покращення організації та підвищення ефективності педагогічної практики студентів.

Обов'язки керівника практики з фаху:

- ✓ керівник бере участь у проведенні настановної конференції, доводить до відома студентів завдання, правила поведінки, знайомить з особливостями підготовки звітної документації тощо;
- ✓ забезпечує зустріч практикантів з директором чи завучем школи та вчителем; під час зустрічі студентів мають ознайомити із специфікою освітньої роботи школи, з основними напрямками і планами виховної роботи, охарактеризувати класи, у яких будуть працювати студенти;
- ✓ спільно з керівництвом школи розподіляє студентів по класах, знайомить із класними керівниками;
- ✓ знайомить студентів із передовим досвідом вчителів школи;
- ✓ допомагає практикантам у складанні індивідуальних планів, графіків залікових уроків та виховних заходів;
- ✓ контролює відвідування студентами практики, виконання індивідуальних планів та графіків проведення залікових заходів;
- ✓ надає допомогу студентам у підготовці до занять та виховних заходів;
- ✓ відвідує залікові заняття та виховні заходи;
- ✓ спільно із студентами-практикантами та вчителем проводить аналіз відвіданих занять та роботи студентів;
- ✓ контролює підготовку, оформлення та вчасну здачу звітної документації;
- ✓ консультує студентів щодо підготовки до звіту;
- ✓ бере участь в оцінюванні результатів педагогічної практики;
- ✓ готує звіт про проведену студентами роботу і подає його факультетському керівнику практики;
- ✓ звітує про результати практики на засіданнях кафедри та на раді факультету;
- ✓ вносить пропозиції та побажання щодо покращення організації та підвищення ефективності педагогічної практики студентів.

Вчитель з фаху:

- ✓ знайомить студентів-практикантів із планом навчально-виховної роботи, календарним планом, планом виховної роботи тощо;
- ✓ проводить відкриті уроки і позакласні заходи у присутності студентів, організовує їх обговорення;

- ✓ розподіляє між студентами теми пробних та залікових уроків;
- ✓ консулює студентів під час підготовки до проведення пробних та залікових уроків, перевіряє, коригує й затверджує плани-конспекти майбутніх уроків;
- ✓ надає необхідну допомогу студентам під час проведення уроків різних типів;
- ✓ залучає студентів до перевірки зошитів та оцінювання навчальних досягнень учнів;
- ✓ залучає студентів до проведення позакласних заходів, гурткових, факультативних занять;
- ✓ бере участь в обговоренні, аналізі та оцінюванні роботи студентів, проведених ними залікових уроків;
- ✓ дає характеристику та оцінку навчально-виховної діяльності студентів під час педагогічної практики у школі.

Обов'язки практиканта:

- ✓ розпочинає і завершує практику у визначений термін згідно із графіком практики та навчальним планом спеціальності, тривалість педагогічної практики – шість тижнів;
- ✓ дотримується вимог Статуту ЗЗСО, правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації та керівників практики;
- ✓ якісно виконує усі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики;
- ✓ завчасно приходить до школи, не запізнюється на уроки, які проводять вчитель, колеги-студенти або сам;
- ✓ робочий день практиканта у школі триває не менше 6 годин;
- ✓ розробляє та погоджує плани-конспекти уроків та виховних заходів в установленому порядку: в учителя та керівника з фаху за декілька днів до проведення уроку, виховний захід погоджується також із керівником з педагогіки;
- ✓ завчасно повідомляє керівника практики про терміни проведення залікових уроків та виховних заходів, у випадку зміни розкладу – обов'язково повідомляє про зміну керівнику практики;
- ✓ дотримується правил техніки безпеки;
- ✓ практикант зобов'язаний бути тактовним, ввічливим, доброзичливим, старанним;
- ✓ зовнішній вигляд студента-практиканта має відповідати посаді, яку він обіймає під час практики;
- ✓ вчасно та у повному обсязі оформляє і здає звітну документацію;
- ✓ слідкує за тим, щоб усі документи були правильно оформлені та засвідчені підписами вчителя, класного керівника, керівника з фаху, директора школи та печатками школи;
- ✓ відвідує настановну та звітну конференцію з практики.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Мета виробничої педагогічної практики в закладах освіти – формування, поглиблення та систематизація теоретичних знань, практичних умінь і навичок, здібностей, мотивів, цінностей, стилю поведінки та діяльності, набутих під час попередньої підготовки студентів в освітньому процесі вищої школи, та необхідних для успішного виконання завдань природничої освіти й виховання учнів у майбутній професійній діяльності в умовах закладу загальної середньої освіти.

Завдання виробничої педагогічної практики в закладах освіти:

- закріплювати теоретичні знання з методики навчання біології та основ здоров'я – безпосереднє усвідомлення сутності навчально-виховного процесу ЗЗСО та участь у ньому унаочнюють засвоєні теоретичні положення, доводять їх правомірність, сприяють осмисленню, систематизації набутих знань;

- удосконалювати практичні вміння й виробляти навички планувати, організовувати, аналізувати, коригувати освітню роботу у школі відповідно до вікових, індивідуальних особливостей учнів, рівня їх підготовки;
- стимулювати інтерес студентів до професійно-педагогічної діяльності.

Функції виробничої педагогічної практики в закладах освіти:

- **навчальна** – майбутні вчителі засвоюють відповідні знання та вміння з методики навчання біології та основ здоров'я;
- **виховна** – систематична робота у школі стимулює інтерес майбутніх учителів до неї, відповідальність, бажання досягти належних результатів;
- **розвиваюча** – педагогічна практика сприяє розвитку спостережливості, педагогічного мислення студентів, вміння аналізувати факти, робити відповідні висновки тощо;
- **інтегруюча** – виконання системи практичних завдань передбачає актуалізацію набутих раніше теоретичних знань, елементарних умінь з педагогіки, психології, природничих наук, активізує систему мотивів, ціннісних орієнтацій, їх інтеграцію та спрямованість на виконання визначених завдань.

Принципи організації виробничої педагогічної практики в закладах освіти:

- відповідність змісту практики вимогам, поставленим державою та суспільством до вчителя та його діяльності щодо навчання й виховання учнів;
- зв'язок практики з життям, що передбачає створення умов, добір системи завдань, які максимально відображають діяльність учителя з організації навчання й виховання учнів;
- принцип систематичності та неперервності обумовлює систематичне, регулярне залучення студентів до виконання завдань з природничої освіти й виховання учнів;
- поступове та логічне ускладнення змісту й завдань практики, що дає змогу послідовно залучати студентів до виконання системи дій та операцій, необхідних для побудови цілісного та цілеспрямованого процесу природничої освіти й виховання учнів, полегшує їхнє засвоєння, водночас, постійне ускладнення завдань та необхідність їх подолання забезпечує підтримку інтересу до професійно-педагогічної діяльності;
- зв'язок із теоретичними курсами, лекційними та практичними заняттями: у процесі виконання визначених завдань практики студенти реалізують знання, вміння та навички, набуті раніше в аудиторній та позааудиторній навчально-виховній роботі;
- навчально-виховний характер практики: роботу студентів плануємо таким чином, щоб вона сприяла закріпленню та поглибленню набутих на заняттях теоретичних знань, виробленню умінь послідовно та цілеспрямовано здійснювати біологічну освіту й виховання учнів, застосовуючи засвоєні методи та прийоми, і, водночас, сприяла підвищенню інтересу майбутніх учителів до природничої освіти й виховання учнів та розвивала бажання їх здійснювати.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВИТИ

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) організовується деканатом факультету спільно з випусковою кафедрою біології та екології на основі наказу по університету. Наказом затверджуються керівники практики.

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти у 2 семестрі складається із змістового модуля:

Змістовий модуль 1. Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти. *Базами для проходження педагогічної практики* обирають ЗЗСО міста Кам'янця-Подільського та України із високим науково-методичним рівнем забезпечення навчально-виховного процесу, сучасною матеріально-технічною базою та висококваліфікованими вчителями. Студенти працюють у 10-11 класах (біологія та екологія), у 6-9 класах (основи здоров'я), знайомляться із особливостями освітнього процесу у 5-6 класах НУШ.

Тривалість – 6 тижні.

Перед початком педагогічної практики проводиться **настановна конференція**, під час якої до відома студентів доводяться мета й завдання практики, пояснюється її зміст, розглядається порядок проходження, правила поведінки, особливості обліку та оцінювання тощо. Обов'язковим елементом настановної конференції є інструктаж з техніки безпеки під час проходження педагогічної практики у ЗЗСО.

Після настановної конференції керівники груп супроводжують студентів до ЗЗСО, де вони проходять практику згідно із розподілом, підготовленим методистом з практики. Окрім цього, методист забезпечує практикантів направленнями на практику, засвідченими у встановленому порядку.

У ЗЗСО студентів закріплюють за 10-11 класами, у яких викладається Біологія, та 7-9 класами, у яких викладається предмет Основи здоров'я. Під час практики студенти мають працювати як вчителі біології та основ здоров'я, а також як помічники класних керівників класів, за якими вони закріплені. Обов'язково студент відвідують уроки у 5-6 класах, зокрема, уроки здоров'язбережувальної освітньої галузі.

У кожній групі (по школах) на період практики визначають **старосту**. В обов'язки старости входить: організація та координування роботи студентів-практикантів; контроль та облік відвідування, ведення групового журналу; повідомлення студентів про консультації та розпорядження керівника практики.

Практиканти виконують свою діяльність згідно із Статутом ЗЗСО, дотримуються Правил внутрішнього розпорядку, виконують розпорядження вчителя, адміністрації та керівника практики.

Під час практики студенти зобов'язані вчасно приходити до ЗО. Їх робочий день у школі триває 6 годин.

Впродовж педагогічної практики студенти виконують наступні **види робіт**:

- знайомляться із документацією ЗО, вчителя, класного керівника;
- детально вивчають календарне планування з біології, основ здоров'я, інтегрованих курсів у 5-6 класах, план виховної роботи класного керівника та ЗЗСО на період проходження практики;
- відвідують уроки біології, основ здоров'я та інші уроки з дисциплін природничого циклу, заняття гуртка;
- проводять пробні уроки біології, основ здоров'я, заняття гуртка;
- проводять залікові уроки біології, основ здоров'я, про які обов'язково завчасно повідомляють керівника практики;
- проводять виховні заходи (з фаху та педагогіки), анкетування;
- аналізують відвідані та проведені уроки;
- беруть участь у гуртковій роботі з біології, якщо така ведеться у ЗЗСО;
- беруть участь у виховній та методичній роботі школи;
- виконують завдання з психології;
- виконують завдання з педагогіки;
- готують звітну документацію (щоденник, конспекти уроків, виховного заходу, аналіз відвіданих уроків, звіт тощо).

Після завершення періоду, відведеного на проходження педагогічної практики, студентам надається декілька днів на завершення оформлення звітної документації, яку вони мають у належному стані здати на кафедру.

Захист педагогічної практики проводиться після аналізу звітної документації керівниками практики через декілька днів після її завершення. Під час захисту студенти звітують про виконану роботу, обговорюють та аналізують результати, визначають недоліки, проблеми, які виникали під час роботи у школі, висловлюють пропозиції та побажання щодо покращання організації педагогічної практики у ЗЗСО.

Підсумкова конференція проводиться з метою узагальнення отриманих результатів виробничої педагогічної практики в закладах освіти, демонстрації досягнень студентів, обговорення висловлених пропозицій, побажань студентів.

За результатами захисту практики, участі у конференції, із врахуванням оцінок, які виставили студентам керівники практики за виконання завдань, оформлення звітної документації та трудову дисципліну, проводяться підсумки практики та виставляється підсумкова оцінка роботи студентів.

Педагогічна практика завершується *диференційованим заліком* та оцінюється за 100-бальною шкалою: 90-100 балів – відмінно; 75-89 балів – добре; 60-74 – задовільно; менше 60 балів – незадовільно.

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо студент успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою практики.

3.2. ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Відповідно до освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти за період проходження виробничої педагогічної практики у ЗЗСО мають оволодіти відповідними компетентностями та програмними результатами навчання.

Компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання біології та основ здоров'я в закладах загальної середньої освіти, що передбачає реалізацію основних теорій, методів, засобів, інновацій, проведення науково-дослідної роботи, характеризується невизначеністю умов і вимог.
-----------------------------------	---

Загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

ЗК 01	Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки.
ЗК 02	Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
ЗК 03	Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
ЗК 04	Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності.
ЗК 05	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності.
ЗК 06	Здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями, опрацьовувати інформаційні джерела в галузі біології, основ здоров'я, освіти; набувати спеціалізовані концептуальні знання на рівні новітніх досягнень науки, здатність до навчання впродовж життя.
ЗК 07	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу інформації в галузі освітніх наук, основ здоров'я та біології; вміння планувати та організувати дослідження за прикладною тематикою, узагальнювати отримані результати, оформлювати та презентувати їх.
СК 01	Здатність застосовувати в освітній професійній діяльності знання з урахуванням новітніх досягнень в галузі освіти, біологічних наук, наук про здоров'я, педагогіки і психології.
СК 02	Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі освітніх, біологічних наук та наук про здоров'я для проведення наукових досліджень.
СК 06	Здатність на основі розуміння сучасних наукових фактів, концепцій, теорій, принципів і методів приймати рішення з важливих проблем освіти, біології, здоров'язбереження.
СК 07	Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

СК 08	Здатність застосовувати для формування світоглядної позиції здобувачів освіти основні сучасні положення біологічних наук стосовно походження, розвитку, будови і процесів життєдіяльності живих організмів.
СК 09	Здатність добирати зміст, планувати освітній процес, прогнозувати його результати, застосовувати сучасні освітні технології, методи та методики в професійній діяльності для забезпечення якості освітнього процесу з біології та основ здоров'я відповідно до вимог державного стандарту.
СК 10	Здатність до формування у здобувачів вищої освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків біології та здоров'я людини.
СК 11	Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.
СК 12	Здатність до поглиблення теоретичних та практичних знань у галузі освітніх, біологічних наук та наук про здоров'я.
СК 13	Здатність обирати засоби і методи навчання для осіб з особливими освітніми потребами, створюючи сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Вміти діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; бути здатним до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПРН 02	Вміти виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; бути здатним до вираження національної культурної ідентичності; творчого самовираження, генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності, прийняття ефективних рішень.
ПРН 03	Здатність опрацьовувати інформацію в галузі біології, основ здоров'я, освіти, користуватися сучасними інформаційними технологіями; набувати спеціалізовані концептуальні знання на рівні новітніх досягнень науки, здатність до навчання впродовж життя.
ПРН 04	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу інформації в галузі освітніх наук, основ здоров'я та біології; вміння планувати та організувати дослідження за прикладною тематикою, узагальнювати отримані результати, оформлювати та презентувати їх.
ПРН 07	Знати і аналізувати основні методи і методики, технології навчання біології та основ здоров'я і використовувати їх під час освітньої і наукової професійної діяльності.
ПРН 08	Використовувати інноваційні підходи для розв'язання конкретних педагогічних професійних завдань, для формування предметних компетентностей учнів з біології та основ здоров'я.
ПРН 09	Користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією у сфері професійної педагогічної та наукової діяльності.
ПРН 10	Об'єктивно оцінювати власні професійні якості та прагнути до самовдосконалення.
ПРН 11	Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.
ПРН 12	Здатність обирати засоби і методи навчання для осіб з особливими освітніми потребами, створюючи сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

3.3. ЗМІСТ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Впродовж виробничої педагогічної практики у закладах освіти здобувачі вищої освіти виконують різноманітні види робіт та завдання, передбачені програмою практики для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти розпочинається із настановної конференції, під час якої студентів знайомлять із завданнями практики, інструктують щодо техніки безпеки, правил поведінки, знайомлять із особливостями ведення звітної документації тощо.

У перші дні педагогічної практики студенти ознайомлюються зі школою, її керівництвом, вчителями біології, основ здоров'я, класним керівником класу, за яким вони закріплюються на період практики, кабінетом біології, основ здоров'я. Знайомляться зі шкільною документацією (журналом, календарним плануванням вчителя, планом роботи класного керівника тощо) та правилами її ведення. З допомогою класного керівника знайомляться з учнями класу, з яким мають працювати.

Спільно з вчителем, класним керівником за участю методистів з університету, кожен студент складає власний план роботи на весь період практики.

Після ознайомлення зі школою студенти виконують професійні обов'язки вчителя біології, основ здоров'я і класного керівника згідно із розробленим індивідуальним планом.

У перші ж дні студенти виконують опис кабінетів біології, основ здоров'я.

Студенти відвідують уроки вчителів біології та основ здоров'я, виховні заходи, що проводяться у школі та належним чином оформляють аналіз відвіданих занять.

У зв'язку із входженням НУШ у 5-6 класи, студенти обов'язково відвідують уроки природничої освітньої та здоров'язбережувальної галузі, які проводить учитель. За погодженням з учителем, проводять пробні уроки.

Водночас, практиканти мають оволодіти методикою підготовки, проведення та аналізу уроку, тому готуються до проведення власних пробних, залікових уроків та виховних заходів, розробляють та погоджують з учителем, класним керівником і методистом плани-конспекти й сценарії. Практиканти зобов'язані самостійно готувати і проводити уроки, творчо та професійно підходити до їх підготовки та проведення, опрацьовувати методичну, наукову та науково-популярну літературу, використовувати різноманітні методи, прийоми й засоби навчання.

За весь період практики студент проводить щонайменше:

- 1 пробний урок з біології (10-11 класи) та 1 пробний урок основ здоров'я (7-9 класи), за погодження з учителем, проводять 1 пробний урок з предметів природничої чи здоров'язбережувальної освітніх галузей (НУШ, ІнтелектУкраїни, 5-6 клас);

- 5 залікових уроків з біології та 3 залікових уроки з основ здоров'я (інші уроки проводить за бажанням та домовленістю з учителем);

- виховний захід з фаху на природничу тематику;

- готує їх детальний самоаналіз;

- виконує завдання з педагогіки;

- виконує завдання з психології.

Виконання завдань педагогічної практики та підготовка студентів до занять має відбуватись у тісній співпраці з учителем та методистом, які обов'язково мають засвідчити своїми підписами на плані-конспекті готовність конспекту та самого студента до уроку. Без попередніх підписів вчителя та методиста конспект недійсний.

Контроль та оцінювання пробних уроків здійснює вчитель з фаху, а залікових уроків – керівник-методист та вчитель з фаху.

Виконуючи функції класного керівника, практиканти повинні у закріплених за ними класах самостійно підготувати і провести один виховний захід з фаху. Підготувати захід допомагають класний керівник, заступник директора з виховної роботи, методист з фаху та методист з кафедри педагогіки. Оцінюють виховний захід, класний керівник та методисти.

Під час практики студенти систематично ведуть щоденники, в яких у довільній формі записують зміст проведеної роботи, результати спостереження за навчально-виховним процесом в освітній установі, власною педагогічною діяльністю, особисті враження від педагогічної практики, побажання щодо її проведення. Щоденник є основою для написання звіту про пройдену практику.

Після завершення педагогічної практики студент має вчасно оформити та здати на перевірку керівнику практики звітну документацію. Уся документація має бути оформлена та засвідчена підписами і печатками згідно із вимогами, що наведені далі.

Для досягнення мети та визначених завдань педагогічної практики студенти зобов'язані виконати такі **завдання**:

1. Систематично вести щоденник.
2. Ознайомитись зі школою, кабінетами біології, основ здоров'я і їх матеріально-технічним забезпеченням. Зробити опис кабінету.
3. Ознайомитись із планом роботи школи, календарним планом вчителів біології, основ здоров'я та планом виховної роботи класного керівника. Зробити витяги із календарного та виховного планів на період проходження практики.
4. Відвідувати впродовж практики всі уроки біології, основ здоров'я, які проводить вчитель. Зробити аналіз уроків вчителя.
5. Відвідувати уроки природничої та здоров'язбережувальної освітніх галузей у 5 класі.
6. Ознайомитись із учнями класів, за якими закріплені, проаналізувати їх успішність з біології та інших предметів. Занотувати для себе список учнів класу та зробити висновки щодо аналізу їх успішності з біології, основ здоров'я та інших предметів. З'ясувати, чи є у класі невстигаючі учні, виявити причини неуспішності на основі проведення бесіди, анкетування учнів.
7. Підготувати конспекти та провести пробні та залікові уроки та заняття гуртка.
8. Відвідувати та проаналізувати позакласні виховні заходи, які проводить вчитель біології, основ здоров'я або класний керівник.
9. Розробити сценарій та провести позакласний виховний захід на природничу тематику.
10. Виконати індивідуальне завдання та оформити його.
11. Розробити сценарій та провести позакласний виховний захід з педагогіки.
12. Виконати та належно оформити завдання з психології.
13. Проводити профорієнтаційну роботу з обов'язковим відображенням її змісту у щоденнику та звіті.
14. Брати участь у гуртковій роботі з біології, основ здоров'я.
15. Брати участь у роботі з окремими учнями, що займаються науково-дослідною роботою, зокрема, в Малій академії.
16. Виготовляти та активно використовувати у навчальній роботі дидактичний матеріал, наочні посібники, допомагати вчителю в обладнанні кабінету.
17. Здійснювати систематичний аналіз своєї практичної діяльності та досвіду навчально-виховної роботи вчителя й школи. Робити відповідні записи у щоденнику.
18. Вчасно підготувати звітну документацію.
19. Брати участь у захисті практики та у роботі підсумкової конференції в університеті.

Детальніше завдання педагогічної практики, терміни виконання та форма звітності відображено у таблиці 1.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1.

Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
Організаційна робота			
1	Участь у настановній конференції. Інструктаж з техніки безпеки	до початку практики	запис у щоденнику, запис у журналі реєстрації інструктажу
2	Ознайомлення зі школою, керівництвом, кабінетом	1 день	запис у щоденнику, опис кабінету
3	Ознайомлення з класом	1-2 дні	запис у щоденнику, занотований список учнів
4	Вибір тем пробних та залікових уроків, виховних заходів; встановлення термінів їх проведення; планування індивідуальної роботи на основі планів роботи вчителя з фаху та класного керівника	1 тиждень	витяги із планів роботи вчителя з фаху та класного керівника; календарний графік практики (у щоденнику)
5	Участь у педагогічних нарадах з керівником практики, методистом з фаху, вчителем, класним керівником	в разі необхідності	запис у щоденнику
6	Систематичний аналіз та фіксація проведеної роботи у щоденнику	впродовж практики	оформлений щоденник педагогічної практики
7	Участь у захисті практики та у звітній конференції	після закінчення педагогічної практики та перевірки звітної документації	виступ на захисті та на конференції із презентацією результатів роботи та пропозиціями
Навчальна робота			
8	Відвідування уроків біології, основ здоров'я, із предметів природничої та здоров'язбережувальної освітніх галузей, які проводить вчитель	впродовж практики	записи у щоденнику; аналіз уроку (за схемою)
9	Підготовка та проведення пробних уроків	1-2 тиждень	конспекти уроків, підписані вчителем; самоаналіз уроків у щоденнику
10	Підготовка та проведення залікових уроків	2-6 тижні	конспекти уроків, підписані вчителем та керівниками з фаху; самоаналіз уроків у щоденнику
11	Взаємовідвідування уроків колег	впродовж практики	записи у щоденнику
12	Аналіз успішності учнів	1 тиждень	аналіз проведеної роботи
13	Виконання індивідуального завдання	впродовж практики	реферат
14	Виконання завдань з психології	впродовж практики	звіт про виконану роботу
15	Участь у проведенні позакласної роботи (у гуртковій роботі, у роботі Малої академії наук)	впродовж практики	записи у щоденнику

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
16	Виготовлення та використання наочних посібників, дидактичних матеріалів	впродовж практики	наочні посібники, дидактичні матеріали
Виховна робота			
17	Відвідування позаурочних, позакласних виховних заходів, які проводить вчитель та класний керівник	впродовж практики	записи у щоденнику
18	Розробка сценарію та проведення виховного заходу на природничу тематику	2-6 тиждень	сценарій виховного заходу, підписаний класним керівником, керівниками з фаху та з педагогіки
19	Розробка сценарію та проведення виховного заходу з педагогіки	2-6 тиждень	сценарій виховного заходу, підписаний класним керівником, керівниками з педагогіки
20	Профорієнтаційна робота	впродовж практики	записи у щоденнику

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

4.1. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ ПРАКТИКИ

Уся звітна документація готується студентами поступово під час проходження педагогічної практики. На завершення оформлення документації відводиться 1-2 дні.

Захист практики відбувається впродовж 10 днів після її завершення. За цей період керівники практики зобов'язані детально ознайомитись із представленими документами та оцінити як звітну документацію, так і всі інші види робіт, які виконували студенти під час педагогічної практики.

Керівники з фаху, із психології та педагогіки виставляють оцінки у спеціальний **протокол реєстрації досягнень практикантів**.

Підсумки педагогічної практики проходить у два етапи.

Захист педагогічної практики.

Розпорядженням по факультету створюється **комісія**, до якої входять:

- ✓ голова комісії – завідувач або провідний фахівець випускової кафедри;
- ✓ члени комісії – групові керівники, керівники з фаху, психології та педагогіки;
- ✓ секретар комісії.

Під час засідання комісії усі студенти виступають із звітами про проведenu роботу, демонструють комп'ютерні презентації про хід та результати практики, діляться враженнями, емоціями, вказують на труднощі, які виникали під час педагогічної практики, вносять пропозиції щодо вдосконалення її проведення, контролю та оцінювання.

Результати захисту педагогічної практики також заносяться до протоколу. Після цього груповий керівник визначає підсумкову оцінку з практики.

Підсумкова (звітна) конференція.

Проводиться не пізніше як за два тижні після завершення педагогічної практики. На підсумкову конференцію запрошуються представники деканату, кафедр, групові керівники, керівники з фаху, з психології та педагогіки, представники навчальних закладів, де проходила педагогічна практика, а також студенти молодших курсів.

Студенти (по одному представнику від кожної групи практикантів, що працювали в одному навчальному закладі) доповідають про результати педагогічної практики, демонструють наочні посібники, відеозвіти, фотозвіти та комп'ютерні **презентації**, що відображають їхні досягнення.

На завершальному етапі конференції оголошуються підсумкові оцінки за педагогічну практику. Вони заносяться до протоколу, відомостей та залікових книжок студентів.

4.2. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Поточний контроль діяльності практикантів здійснюється керівниками практики впродовж проходження студентами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи в освітній установі, залікових навчальних занять, виховних заходів відразу після їх проведення.

Критерії оцінювання залікових уроків студентів наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання залікового уроку	
Оцінка	Критерії оцінювання діяльності практиканта
10-12 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • досконало володіє навчальним матеріалом; • точно, чітко і правильно визначає мету уроку, вибирає ефективні методи, прийоми і засоби її реалізації; • комплексно вирішує задачі навчання, розвитку та виховання; • використовує додаткову наукову інформацію; • проводить урок згідно з планом-конспектом, вдало організовує кожен етап уроку, розподіляє час і досягає поставлених цілей; • активізує та утримує увагу учнів; • застосовує творчий методичний підхід, класичні та сучасні прийоми, наочність і дидактичні матеріали; • слідує за своїм мовленням, не вживає зайвих слів, слів-паразитів; • не припускається помилок, бачить та вчасно виправляє помилки учнів; • об'єктивно оцінює знання та поведінку учнів; • вміє аналізувати свою роботу, бачить її позитивні сторони та недоліки.
7-9 добре	<ul style="list-style-type: none"> • недостатньо чітко формулює мету уроку, в недостатньо повному обсязі визначає обладнання; • недосконало володіє навчальним матеріалом; • при загально правильній методичній побудові уроку окремі прийоми та методи вибирає невдало; • проводить урок відповідно до плану, проте, якщо бачить недоцільність деяких видів роботи, не може вчасно перебудуватися; • створює на уроці робочу атмосферу, забезпечує дисципліну, але недостатнє володіє увагою учнів; • не припускається помилок, але не завжди помічає помилки учнів; • має незначний прояв творчості; • загалом мети уроку досягає; • вміє аналізувати свою роботу, бачить її позитивні сторони та недоліки; знає причини невдач та шляхи їх усунення.
4-6 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • конспект уроку не достатньо повно оформлений, структурний; • мету уроку визначає неточно та некоректно; • вибір методів і прийомів обмежений, шаблонний; • недосконало володіє навчальним матеріалом; • припускається мовних та фактичних помилок; • увага та дисципліна учнів низька; • не помічає помилок учнів; • мета уроку досягається частково; • не може зробити самоаналіз уроку; • не бачить усіх недоліків уроку та не знає шляхів їх усунення.
1-3 незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> • конспект уроку не достатньо повно оформлений, структурний; • має низький рівень володіння навчальною інформацією; • допускає грубе порушення методики проведення уроку; • не вміє організувати роботу класу; • не досягає мети уроку; • спостерігаються прояви непедагогічної поведінки студента.

Оцінка виховної роботи проводиться за її результативністю, вмінням використовувати різні форми, методи, прийоми, за здатністю співпрацювати з вчителями, учнями, батьками та проявляти творчість. Оцінює цю роботу класний керівник чи заступник директора з виховної роботи та керівник практики. Для оцінки педагогічної практики груповими керівниками та керівниками практики аналізується звітна документація.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення та захисту педагогічної практики шляхом цілісного оцінювання систематичної педагогічної діяльності студентів протягом усього періоду педагогічної практики.

Підсумкова оцінка за педагогічну практику формується на підставі оцінювання всіх видів робіт, передбачених змістом та завданнями практики, що визначені у програмі педагогічної практики. Зокрема, оцінюється рівень теоретичної підготовки та оволодіння педагогічними вміннями і навичками, якість проведення залікових та пробних уроків, виховних заходів, якість проведення та оформлення опису кабінету аналізу успішності учнів, виконання індивідуальної науково-дослідної роботи, виготовлення та використання унаочень, презентацій, дидактичних розробок, використання комп'ютерних технологій, а також виконання завдань із педагогіки і психології, якість оформлення документації та час її подання, участь у захисті результатів педагогічної практики, у звітній конференції після завершення педагогічної практики, дисциплінованість студента.

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховуються такі **критерії та показники**:

- якість навчально-виховної роботи на уроках біології, основ здоров'я (оформлення конспекту уроку, знання теоретичного матеріалу уроку, його наукова обґрунтованість, вміння організувати навчально-пізнавальну роботу учнів, контролювати та об'єктивно оцінювати навчальні досягнення учнів тощо);

- якість виховної роботи з класом та окремими учнями (оформлення сценарію виховного заходу, готовність до його проведення, вміння підготувати учнів, організувати їх роботу під час виховного заходу, загальна оцінка виховного заходу);

- якість індивідуальної дослідницької роботи, виконаної під час педагогічної практики (якість оформлення, змістовність, розкриття теми);

- характер проведення профорієнтаційної роботи;

- дисциплінованість, організованість, і відповідальне ставлення до роботи, ініціативність і творчість студента;

- якість оформлення звітної документації з педагогічної практики;

- своєчасність оформлення та здачі звітної документації.

Детально розподіл балів за всі види робіт студентів під час педагогічної практики наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

**Орієнтовний розподіл балів за різні види роботи практиканта
(денна форма навчання)**

Завдання з фаху	Завдання з педагогіки	Завдання з психології	Ведення звітної документації	Захист педагогічної практики	Рейтингова оцінка.
50 балів	15 балів	15 балів	10 балів	10 балів	100 балів

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо студент успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики.

Педагогічна практика завершується диференційованим заліком та оцінюється за 100-бальною системою, за шкалою ECTS та національною шкалою (табл. 4, табл. 5).

Підсумкове оцінювання педагогічної практики

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F		

Таблиця 5

Критерії підсумкового оцінювання педагогічної практики

Оцінка	Критерії
90-100 балів Відмінно	Студент у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові уроки та виховні заходи оцінено на 10-12 балів. Отримав високу оцінку вчителя, класного керівника та методистів за виконувану роботу. Під час виконання різних видів роботи в школі проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Завоював повагу серед учнів, педагогічного колективу школи, керівників педпрактики. У визначений термін здав досконало оформлену документацію.
75-89 балів Добре	Студент у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові уроки та виховні заходи оцінено на 7-9 і вище балів. Студент припускався деяких методичних помилок під час проведення занять, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу уроку чи виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від педагогічного колективу школи, методистів і класних керівників. Вчасно оформив та здав звітну документацію.
60-74 бали Задовільно	Навчально-виховна робота студентом проведена в повному обсязі, усі завдання практики виконано. Залікові уроки та виховні заходи оцінено на 4-6 та вище балів. Студент проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Під час залікових заходів допускалися несуттєві методичні помилки. Студент вчасно здав документацію, але при її оформленні допустився деяких неточностей або неповноти викладу.
менше 60 балів Незадовільно	Студент недобросовісно ставиться до своїх обов'язків, несистематично відвідує школу, пропускає заняття. За період практики не виконав усіх завдань, передбачених програмою практики. Виявив невідповідність до навчально-виховної роботи в школі.

Якщо програма практики не виконана із поважних причин, студенту надається можливість пройти практику та виконати завдання у вільний від навчання час.

Якщо студент не виконав усі завдання практики із неповажних причин – він отримує незадовільну оцінку і може бути відрахований із навчального закладу за неуспішність.

Підведення підсумків та результати оцінювання педагогічної практики оголошуються після підсумкової конференції.

Оцінка за педагогічну практику виставляється в залікову відомість і залікову книжку студента.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1. Терміни проведення практики коригувати згідно із умовами та рекомендаціями й наказами ЗВО.
2. Завчасно поінформувати старост академічних груп та студентів про варіанти доступу до навчальних матеріалів з практики та способи зворотного зв'язку.
3. Настановчу конференцію провести із встановленням відеозв'язку між студентами та керівниками практики.
4. Обов'язково на настановчій конференції провести інструктаж з техніки безпеки під час виконання завдань практики.
5. Забезпечити виконання програми виробничої практики із використанням технологій дистанційного навчання, з використанням вебресурсів практики, можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE), мобільних додатків Viber, Skype, електронної пошти тощо.
6. Режим роботи на базі практики погоджується та коригується керівниками від бази практики.
7. Керівник практики від кафедри зобов'язаний систематично здійснювати моніторинг виконання завдань практики студентами з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій.
8. Студенти зобов'язані систематично звітувати керівнику практики про результати виконання завдань (з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE), мобільних додатків Viber, Skype, електронної пошти тощо).
9. Оформлені звіт та щоденник практики в електронному варіанті доцільно завантажити у MOODLE або надіслати керівнику практики через будь які інші доступні канали зворотного зв'язку з ним не пізніше, як через день після завершення практики.
10. Обліковувати дистанційно проведені заняття в електронному вигляді. Після завершення дистанційного навчання зробити відповідні записи про результати роботи студентів у щоденниках практики, залікових книжках та у залікових відомостях.
11. Після завершення дистанційного навчання звіт та щоденник практики у роздрукованому вигляді та із відповідними підписами та печатками керівник практики передає для подальшого зберігання на кафедру.

6. ПЕРЕЛІК ТА ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Після завершення педагогічної практики студент має оформити та вчасно здати на перевірку керівнику практики звітну документацію. Уся звітна документація подається в окремій папці. Зразок оформлення титульної сторінки папки наведено у додатках.

➤ Щоденник педагогічної практики.

Щоденник ведеться систематично. Структурними елементами щоденника є: календарний план роботи студента, робочі записи під час практики, відгуки та оцінка роботи студента на практиці.

У щоденнику мають бути відображені усі види робіт, які виконував студент під час практики, наведено їх аналіз, оформлені відгуки (характеристика) вчителя, класного керівника, керівника з фаху про роботу студента-практиканта. Щоденник має бути завірений підписами вчителя з фаху, класного керівника, директора та печатками навчального закладу.

Після оформлення щоденник перевіряє керівник з фаху, який також дає свої відгуки, зауваження щодо проходження педагогічної практики студентом, а також керівник практики від університету.

Після захисту педагогічної практики у щоденник виставляється оцінка за роботу студента і засвідчується підписами керівника практики від університету та членами комісії.

Календарний графік проходження практики. Укладається після ознайомлення зі школою, вчителями, розкладом, календарним плануванням вчителя з фаху та планом виховної роботи класного керівника, на основі переліку завдань, які має виконати студент під час педагогічної практики. Індивідуальний план має включати всі види рекомендованих робіт, визначених програмою педагогічної практики та переліком завдань для студентів.

Календарний графік роботи погоджується із керівниками практики, вчителем з фаху, класним керівником та засвідчується їхніми підписами. Після виконання запланованих видів роботи студент має зробити відмітки про їх виконання безпосередньо у календарному графіку практики.

Робочі записи під час практики. Виконуються студентом-практикантом щоденно. Спочатку студент обов'язково вказує дату. А потім дає детальний опис усіх видів робіт, які він виконував під час роботи у школі, та висновки щодо їх ефективності.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці. Характеристику на студента-практиканта дають вчитель з фаху та класний керівник.

У характеристиці наводиться узагальнений аналіз та оцінка роботи студента під час практики. Аналізується рівень його теоретичної підготовки з фаху, обізнаність із методичними аспектами навчання біології, основ здоров'я. Характеризується вміння спілкуватися з учнями, вчителями, старанність та наполегливість у виконанні завдань педагогічної практики тощо. Обов'язково подаються рекомендації щодо підсумкової оцінки практиканта.

Характеристика має бути оформлена у щоденнику педагогічної практики, підписана вчителем з фаху, класним керівником та засвідчена підписом директора і печаткою навчального закладу, де проходила педагогічна практика.

➤ **Звіт студента про проходження педагогічної практики.**

Звіт виконується на спеціально оформлених аркушах паперу формату А4. Усі розділи звіту обов'язково мають бути заповнені.

У звіті необхідно відобразити та охарактеризувати усі види робіт, які виконував студент під час педагогічної практики. Зокрема, мають бути охарактеризовані навчальна, виховна, методична та науково-дослідницька робота практиканта. Чітко вказується кількість відвіданих та проведених самим студентом уроків (пробних та залікових), їх теми, тема виховного заходу; терміни їх проведення. Зазначаються основні досягнення та недоліки під час педагогічної діяльності у школі та характеризуються інші види робіт, які виконувались під час практики. Описуються враження, аналізуються труднощі та вносяться пропозиції щодо вдосконалення педагогічної практики у школі.

Звіт засвідчують підписами студент, вчитель з фаху та класний керівник.

➤ **Витяги з календарного плану та класного керівника.**

Готуються практикантом у перший день педагогічної практики у школі за згодою вчителів біології, основ здоров'я і класного керівника. Витяги календарного планування мають охоплювати період практики.

➤ **Аналіз уроків, проведених вчителем.**

Студент зобов'язаний відвідувати усі уроки, які проводить вчитель. На основі своїх спостережень під час уроків необхідно оформити аналіз уроків вчителя. Схема аналізу наведена у додатках. Оформляється на окремих аркушах паперу формату А4.

➤ **Конспекти пробних та залікових уроків з біології.**

Готуються на окремих аркушах паперу формату А4.

Титульна сторінка конспектів пробних та залікових уроків оформляється за зразком, наведеним у додатках. Орієнтовна структура конспекту уроку також наведена.

На першій сторінці конспекту відводиться місце для засвідчення конспекту вчителем та керівником з фаху, визначається тема, мета, тип уроку, методи проведення, обладнання, використана в процесі підготовки до уроку література. Після цього подається детальний та послідовний виклад змісту уроку (хід уроку). В кінці конспекту відводиться місце для оцінки та підписів вчителя та керівника з фаху.

У конспекті необхідно чітко виокремити макроструктурні та мікроструктурні елементи уроку (курсивом, півжирним шрифтом або підкреслити), зазначити орієнтовну тривалість кожного етапу, що в подальшому полегшить роботу студента під час проведення уроку. Пос-

лідовність структурних елементів може бути різною, залежати від типу уроку, але обов'язково орієнтованою на виконання поставлених цілей уроку.

Конспект пробного уроку погоджується та підписується вчителем.

Конспект залікового уроку попередньо погоджується та завіряється підписами вчителя та керівника з фаху. Підписи обов'язково мають бути на першій сторінці конспекту, що свідчить про вчасний допуск студента до уроку, а також в кінці конспекту – після оцінки за проведений урок, що засвідчує позитивну оцінку роботи студента.

➤ **Сценарій (конспект) виховного заходу.**

Готується на окремих аркушах паперу формату А4. Титульна сторінка сценарію оформляється за зразком, наведеним у додатках. На першій сторінці сценарію відводиться місце на підписи класного керівника, керівника з фаху та з педагогіки. Далі зазначається мета виховного заходу, форма та методи проведення, наочні посібники та технічні засоби. Після цього викладається зміст проведеного заходу.

Сценарій виховного заходу попередньо погоджується та підписується класним керівником, а також керівниками з фаху та з педагогіки (на початку конспекту). Оцінюється виховний захід після його проведення в ході обговорення класним керівником та керівниками з фаху і з педагогіки із занесенням залікової оцінки у конспект виховного заходу (в кінці конспекту).

➤ **Результати виконання індивідуального завдання (ІНДЗ).**

Результати науково-дослідної роботи студенти мають оформити у вигляді реферату.

Робота має складатись із двох частин. У першій частині студент має зробити загальну характеристику самої Національної стратегії розвитку освіти, її змісту, значення. У другій частині роботи необхідно проаналізувати, чи реалізується у школі, в якій працює студент-практикант, нова стратегія, та що у цьому напрямку робить вчитель, з яким працює студент.

➤ **Опис профорієнтаційної роботи**, що проводилась під час педагогічної практики у школі подається у довільній формі на окремому аркуші паперу формату А4.

➤ **Дидактичні матеріали, наочні посібники**, які використовувались під час уроків та виховних заходів. Обов'язково мають бути представлені під час захисту педагогічної практики. Якщо було зроблено об'ємні унаочнення, можна представити їх макети.

➤ **Комп'ютерна презентація або відеопрезентація про хід та результати педагогічної практики.** У презентації варто коротко подати інформацію про навчальний заклад, де проходила педагогічна практика, та напрями його діяльності. Основну увагу слід надати відображенню роботи практикантів і характеристиці основних їх досягнень. Для вчасного оформлення презентації студентам рекомендується під час педагогічної практики робити фото та відео під час ознайомлення зі школою, з учнями та вчителями, під час проведення пробних та залікових уроків, виховних заходів, під час підготовки до практики тощо.

Презентація готується обов'язково і має бути представлена під час її захисту. Якщо в освітньому закладі працювали декілька студентів – презентація готується одна, але вона має відобразити роботу усіх практикантів.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біологія і екологія 10-11 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. - <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

2. Біологія і екологія. 10-11 клас. Профільний рівень. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, 2017. – <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

3. Казанішена Н. В. Використання новітніх технологій навчання під час педагогічної практики студентів природничих спеціальностей // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Природничі дослідження на Поділлі», присвяченої 10-річчю природничого факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. С. 169-170.

4. Казанішена Н. В. Навчальні та виробничі практики як складова підготовки майбутнього вчителя біології до професійної діяльності // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип.

13. / упоряд. О.Б.Петренко; ред. кол. : О.Б.Петренко, Н.Б.Грицай, Т.С.Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2021. С. 105-114.

5. Казанішена Н.В. Форми, методи, засоби навчання біології : навчальний посібник. [Електрон. ресурс]. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, редакційно-видавничий відділ. 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. Основи здоров'я. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

6. Сучасні форми та методи навчання біології / Укладач Задорожний К.М. Харків : Основа, 2010. 142 с.

7. Тарасова С.М., Космачова А.М., Міхєєва Г.М. Методика навчання біології : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 354 с. - <https://oldiplus.ua/downloads/297.pdf>